

BACHELOROPPGAVE

Fattigdom blant barn og unge med
innvandrerbakgrunn i risikoutsatte bydeler
i Oslo

Poverty among children and youth with
immigrant parents in exposed areas in Oslo

343

Sofie Meilegård Arnesen

Bachelor i Sosialt Arbeid

Fakultet for Helse-og Sosialvitenskap. Institutt for velferd og
deltakelse

Antall ord: 10800 (Alternativ B)

20.05.2020

ABSTRACT

Poverty among children and youth with immigrant parents in exposed areas in Oslo- a Literature study

Children and youth with immigrant backgrounds in Norway are over-represented when it comes to poverty. The topic question for this paper is: *What are the consequences for children and youth with immigrant background of growing up in relatively poverty and risky neighborhoods in Oslo?*

I have chosen literature study as an approach to answer this assignment. I will present findings from reports linked to theory such as: Relative poverty, consequences of poverty for children, living conditions and statistics about Oslo's neighborhoods, neighborhood effects and resources.

One of the main findings of the study is that it is economics and neighborhood (s significant for children and young people with immigrant background. The study shows that negative consequences of poverty can affect children and young's in their circumstances in life. In addition, I concluded that there may be various resources and protective factors that make many people do well, despite living in neighborhoods with an accumulation of living conditions challenges. But it is also about various factors such as who you compare to, the parents socio-economic background, who you socialize with, where you live and where you come from.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Problemstilling, avgrensninger og begreper	4
1.3 Førforståelse og sosialfaglig relevans	5
1.4 Oppgavens videre oppbygning	5
2.0 Metode	6
2.1 Valg av litteraturstudie	6
2.2 Kildekritikk, søkeprosess og litteratursøk	6
2.3 Rapporter	7
3.0 Teori	9
3.1 Relativ fattigdom og relativ deprivasjon: Negative konsekvenser og subjektiv opplevelse	9
3.1.1 Relativ fattigdom og bosted	9
3.1.2 Livsløp konsekvenser av fattigdom	9
3.1.3 Barn og unges subjektive opplevelse av fattigdom	10
3.1.4 Skam og stigma blant barn og unge	10
3.2 Oslo, levekårsindikator og risikoutsatte bydeler	10
3.2.1 Sekundær sosialisering	12
3.2.2 Eksterne forhold	12
3.2.3 Økonomisk posisjon og ressurser	13
3.2.4 Etnisk kapital	14
4.0 Funn	15
4.1 Innvandrerbarns opplevelse av fattigdom- en oversikt	15
4.2 Nabolaget som betydning for barn og unge	16
4.3 Nabolagets betydning for subjektiv fattigdom blant ungdom i Oslo	17
5.0 Drøfting	17
5.1 En statisk oversikt over bydeler og levekår	17
5.2 Hva er de ulike negative konsekvensene for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?	18
5.2.1 Lavinntekt og segerasjonssmønstre	18
5.2.2 Eksterne forhold som forsterker tendensene	19
5.2.3 Sekundærsosialisering, skam og stigma	20
5.3 Hvilke ressurser og beskyttelsesfaktorer kan ha betydning for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?	21
5.3.1 Etnisk kapital, kulturell kapital og høy utdanning	22
5.3.2 Egne opplevelser, tilhørighet og positiv selvfølelse	23
6.0 Konklusjon og oppsummering	24
6.1 Konklusjon	24
6.2 Oppsummering	26
Referanseliste	28

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn

Norge ble kåret til et av verdens beste land å bo i av FN (2019), men til tross for denne kåringen er det grupper som faller utenfor det norske velferdssamfunnet vårt, og som regnes som fattige. Relativ fattigdom betyr at enkelte grupper ikke har samme muligheten som «folk flest» i et samfunn (Frønes og Strømme, 2014, s. 35), og over halvparten av barna med lav inntekt i Norge har innvandrerbakgrunn (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), 2020). I en analyse av fattigdomsdynamikken blant innvandrere i perioden 1993-2011 fremgår det: «Innvandrere fra Asia og Afrika er mer utsatt for å gå inn i fattigdom. Sannsynligheten for at de også forblir fattige, er mye høyere enn befolkningen for øvrig.» (Bhuller & Brandsås, 2013, s. 43). Innvandrere med denne bakgrunnen var overrepresentert når det kom til dårlig helse, mottakere av sosialhjelp og barnefattigdom.

Fra begynnelsen av 2000-tallet har barnefattigdom i Norge vært økende (Bufdir, 2020). Fattigdom blant barn er nå høyere og vokser raskere enn fattigdom blant voksne. Fra 2013 til 2018 økte antallet fra 84 000 til 110 900 barn (Bufdir, 2020). I den norske regjeringens strategi mot barnefattigdom, er fokuset rettet mot en oppvekst i fattigdom fordi: «omsorgspersonene er fattige, eller har lave inntekter» (FO, 2015). Dårligere boligområder og boforhold preger barn i lavinntektsfamilier, og flere studier viser at det kan ha negative effekter på barn og unge sine sjanser i livet (Brattbakk og Andersen, 2017, s.48). Barn i lavinntekt er også et storbyfenomen, og i store byer som Oslo er bosettingsmønsteret preget av sosioøkonomiske og etniske segregasjonsmønstre (Brattbakk og Andersen, 2017, s. 6). En vet mye om at mange innvandrerfamilier lever i vedvarende fattigdom i spesifikke områder i Norge, men etter min oppfatning er det for lite fokus på opplevelsen og betydningen fattigdom faktisk kan ha for barn og unge med innvandrerbakgrunn. Ettersom fattigdom er relativt og kontekstuel begrep er det viktig å rette søkelyset på hva det innebærer for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i det som kalles for risikoutsatte bydeler. Derfor ønsker jeg å finne ut hvorfor en oppvekst i relativ fattigdom i en risikoutsatt bydel innebærer en tilleggsbelastning for noen, mens andre klarer seg bra.

1.2 Problemstilling, avgrensninger og begreper

Ut i fra oppgaven sitt tema har jeg valgt problemstillingen:

Hva slags betydning har det for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?

I tillegg har jeg valgt 2 underspørsmål:

1. *Hva er de ulike negative konsekvensene for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?*
2. *Hvilke ressurser og beskyttelsesfaktorer kan ha betydning for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?*

Jeg har valgt å fokusere på risikoutsatte bydeler i Oslo, som forstås som bydeler med opphopning av levekårsulemper. Jeg har også vektlagt å ta med barn og unge sine opplevelser av det å vokse opp i relativ fattigdom som i Norge knyttes til lavinntekt. Jeg bruker betegnelsen «barn og unge» som menes med barn og unge fra 0 til 18 år.

«Innvandrere er personer som er født i utlandet av utenlands fødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre» (Bhuller & Brendsås, 2013, s. 12). Det er Statistisk sentralbyrå sin definisjon på innvandrere, som jeg vil bruke videre i oppgaven.

Relativ fattigdom brukes i samsvar med definisjonen der den knyttes til lavinntekt i faglitteraturen og slik den utregnes av SSB. Lavinntektsgrensen beregnes til 60 prosent av medianinntekten (Omholdt, 2019, s. 39). Vedvarende lavinntekt beregnes ut fra gjennomsnittsinntekten i en treårsperiode, der de som har en inntekt per forbruksenhet som er lavere enn den gjennomsnittlige lavinntektsgrensen for de samme årene, regnes som personer med kronisk lave inntekter (Omholdt, 2019, s. 39).

1.3 Førforståelse og sosialfaglig relevans

For meg som fremtidig sosionom er det viktig å ha kunnskap om fattigdom og hva slags betydning det kan ha for enkeltpersoner jeg vil møte i yrket. I det yrkesetiske grunnlagsdokumentet for sosionomer vektlegges et helhetssyn på mennesket, å vise solidaritet og rettferdighet, og å ta ansvar for økt rettsikkerhet og bedre levekår for utsatte grupper i samfunnet (Fellesorganisasjonen, 2015, s.5). Gjennom studiet og i praksis på NAV har jeg fått innblikk i at mange barn og unge, ofte med innvandrerbakgrunn har trange levekår. Det har derfor vært viktig for meg å skrive om et så aktuelt og viktig tema, og sette barnefattigdom blant utsatte grupper på dagsorden.

1.4 Oppgavens videre oppbygning

Denne oppgaven er bygd opp med 6 kapitler. Det første kapitlet med innledning, en hovedproblemstilling med to underspørsmål, og avklaringer av begreper som vil bli brukt videre i oppgaven. Deretter la jeg frem min førforståelse og temaets sosialfaglige relevans. Kapittel to vil bestå av en methodedel der jeg presenterer valg av metode og litteraturstudie, kildekritikk, og presentasjon av utvalgt litteratur og hvordan jeg innhentet det. I kapittel tre presenterer jeg teori

som er relevant når jeg skal legge frem funnene fra litteraturen i kapittel fire, som jeg senere vil drøfte opp mot hverandre i kapittel fem. Kapittel seks består av konklusjon og oppsummering.

2.0 Metode

2.1 Valg av litteraturstudie

Dalland (2017) skriver at metode skal brukes som et redskap i møte med det en ønsker å undersøke, og hva som egner seg best til å belyse sin problemstilling på en best mulig måte. Metoden en velger forteller oss hvordan en bør gå til verks for å fremskaffe eller etterprøve kunnskap (Dalland, 2017, s. 51-52). Jeg har valgt litteraturstudie som metode delvis ut fra praktiske hensyn, fordi strenge personvernregler gjorde det vanskelig å hente inn egen data om barn og unges opplevelser og fordi det foreligger tidligere forskning som jeg kan bruke for å skaffe meg et fler nyansert svar på problemstillingen. Formålet med en litteraturstudie er å få frem kunnskapsstatusen på et visst felt, ved å innhente litteratur i form av artikler, bøker og rapporter. I min oppgave har jeg vært interessert i å utforske opplevelsen barn og unge har av å vokse opp i relativ fattigdom i Oslo, og jeg har vært på leiting etter kvalitative studier basert på intervju eller andre metoder som får frem den subjektive opplevde dimensjonen ved fattigdom (Dalland, 2017, s. 52-52). En litteraturstudie innebærer å bruke sekundærdata, som er andre sin primærdata. Det krever en refleksjon om at dataen kan være samlet inn med en annen hensikt en hva jeg ønsker å bruke dem til, og utøve kildekritikk til litteraturen jeg bruker (Jacobsen, 2010, s. 108-109).

2.2 Kildekritikk, søkeprosess og litteratursøk

Å være kildekritisk handler om å reflektere over validitet, gyldighet og reliabilitet, pålitelighet til litteratur og funn (Dalland, 2017, s. 40-41). Validitet undersøkes ut i fra relevansen og gyldigheten til litteraturen og funn i forhold til en gitt problemstilling (Dalland, 2017, s. 40). I hvilken grad funn eller resultat er gyldig avhenger av i hvor god stand en er til å gjøre valgene en har tatt i løpet av prosessen (Dalland, 2017, s. 55). Reliabilitet handler om at arbeidet som er presentert, må være til å stole på. Der spiller faglig kvalitetssikring av brukt litteraturen en rolle, og dessuten refleksjon om egen bakgrunn og forforståelse (Dalland, 2017, s. 55). Det krever refleksjon over posisjonen en har i feltet som undersøkes, fordommer som påvirker undersøkelsen, og klargjørelse av forforståelse for å gi leseren et mest pålitelig bilde av prosessen (Dalland, 2017, s. 58). Min forforståelse av fattigdom for unge med innvandrerbakgrunn er formet gjennom sosionomstudiet, samt koblingen jeg har gjort i oppgaven ved å trekke koblinger mellom innvandrere, relativ fattigdom og stigmatisering. Det kan styre utvalg av litteratur, funn og resultat. Ulike nyanser kan være vanskelig for meg å se (Jacobsen, 2010, s. 22-23). For å motvirke ensidig forforståelse har jeg bevisst forsøkt å få med litteratur som får frem ulike nyanser av temaet, og styrke oppgavens pålitelighet og troverdighet (Dalland, 2017, s. 58).

For å finne relevant litteratur for min problemstilling har jeg brukt databasen Oria, Google Scholar og Idunn. To av rapportene jeg har brukt er hentet fra Oria som inneholder bibliotekets trykte og elektroniske samlinger. Jeg søkte med norske og engelske søkeord, men endte opp med å bruke norsk litteratur da det hadde mest relevans for problemstillingen. Jeg har også innhentet den ene rapporten gjennom «snøballmetoden» ved å leite i litteraturlister etter forskning som kan gi svar på min problemstilling. Resultat av søk i Oria, Google Scholar og Idunn, med mange kombinasjoner av forskjellige søkeord, viste at det var å finne forskningsbasert litteratur om innvandrerfattigdom blant barn og unge. Jeg fikk kun to treff og det var forskningsrapporter om Oslo, derfor ble Oslo inkludert i problemstilling. Etersom jeg ønsket å få frem ulike perspektiv og nyanser av opplevelsen av fattigdom blant barn og unge med innvandrerbakgrunn har jeg avgrenset meg til tre rapporter med omfattende og mange forskjellige funn om innvandrerbarns levekår, nabolagets betydning og den subjektive opplevelsen av å ha mye når en selv har lite. I tillegg har jeg tatt i bruk fagbøker fra studiet til sosiologen Frønes og samfunnsøkonom Strømme: *Risiko og marginalisering*, og *Den krevende barndommen*. Jeg har brukt rapporter fra velferdsinstituttet NOVA, fra forskningsstiftelsen FAFO, fra by- og regionforskningsinstituttet NIBR, og statistikk og definisjoner fra Statistisk sentralbyrå (SSB), som alle er anerkjente norske forskningsinstitutt som kilder. Forfatterne av rapportene og artiklene er alle anerkjente fagpersoner. Det kan stilles spørsmål ved at rapportene er bestilt på oppdrag fra forskjellige institutter, som kan ha gjort dem selektive i forskningsprosessen.

2.3 Rapporter

Mitt ønske var opprinnelig å avgrense litteraturen til publikasjoner i tidsrommet 2015 til 2020 på grunn av økt innvandring etter flyktningkrisen i Norge i 2015, men den beste oversikten fant jeg i en eldre rapport *fattige innvandrerbarn* av NOVA fra 2006 for prosjektet «Barns levekår- betydningen av familiens økonomi for barns hverdag» (Øia, Grødem & Krange, 2006, s. 3). Rapporten er den eneste jeg fant som tar for seg innvandrerbarns levekår direkte, og som i tillegg sammenligner det med etnisk norske fattige familier og øvrig befolkning. Prosjektet bygget på intervjuer med foreldre med barn i alderen 6-12 år, og intervjuer med 10-12 åringene selv i 2003. Det inngår i NOVAs strategiske institttsatsning «Velferdsstatens og flerkulturelle samfunn» (Øia et. al 2006, s. 3). Rapporten ble funnet gjennom Oria med søkeordene «fattigdom» OR «leveskår» i felt en, «unge» OR «ungdom» OR «barn» i felt to og i felt tre «innvandrer» OR «immigrant». Rapportens utgangspunkt er at tidligere forskning viser at innvandrere er overrepresentert blant familier med lavinntekt, men en vet lite om hvordan det er å vokse opp i en innvandrerfamilie med lavinntekt. Prosjektet sammenlignet barns levekår og hverdagsliv blant tre grupper: fattige innvandrerfamilier, fattige «etnisk norske» familier og et kontrollutvalg, et utvalg av etnisk norske familier med normalinntekter. Rapporten sammenligner inntektsnivå, boligforhold og levekår, helse, trivsel på skolen, fritidsaktiviteter, medievaner og barns pengebruk. Lavinntektsutvalget er trukket blant familier som hadde inntekter under fattigdomsgrensen i

inntektsåret 2000 (Øia et. al, 2006, s. 7). Rapporten var viktig å ta med fordi den gav en bred oversikt over innvandrere og barns levekår. Informantene kommer fra Europa (29 prosent), Afrika (12 prosent), Asia (56 prosent) og Sør-Amerika (3 prosent), frafallet var spesielt stort blant fattige afrikanere (Skevik, 2004, referert i Øia et. Al, 2006, s. 14). Jeg har stilt meg kritisk til at 46 prosent avsto fra å svare, det kan gi et skjevt utvalg. Det kan også stilles spørsmål ved språkbarrieren i intervjuene da det ikke ble brukt tolk. I tillegg tar den for seg den norske befolkningen, og ikke Oslo konkret. Men jeg mener den fortsatt har god validitet og overføringsverdi til min problemstilling da mange innvandrerfamilier er bosatt i Oslo (Hyggen, C., Brattbakk, I. & Borgeraas, E., 2018, s. 39).

Den andre artikkelen *Å ha lite der de fleste har mye; nabolagets betydning for subjektiv fattigdom blant ungdom i Oslo* av Ola Melbye Pettersen og Mira Aaboen Sletten er en kvantitativ tverrsnittstudie publisert i 2018, gjennomført av NOVA. Den fagfelleverderte artikkelen fant jeg gjennom Oria ved å bruke søkeordene «ungdom» or «barn», AND «innvandrerfamilie» or «innvandrerbakgrunn». På felt to hadde jeg «marginalisering» or «fattigdom» or «levetår», med avgrensningen på fem år. Søket gav hele 386 treff og jeg valgte denne artikkelen da den tar for seg mange unge informanters opplevelse av hvordan det er å vokse opp i ulike deler av Oslo for ungdom som har mindre økonomiske ressurser enn de fleste. Artikkelen mener jeg er relevant for problemstillingen fordi den tar for seg den subjektive fattigdomsopplevelsen blant unge i Oslo (Pettersen & Sletten, 2018, s.139). Studiet som varte fra januar- mars 2015 hadde over 24 000 respondenter fra alle trinn på alle byens ungdomsskoler og videregående skole i Oslo (Pettersen & Sletten, 2018, s. 148). Det var 79 prosent av bruttoutvalget, 72 prosent på videregående trinn og 86 prosent i ungdomskolen som svarte på undersøkelsen (Andersen & Bakken, 2015, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 140). Prosentandelen var høy, men frafallet kan ha vært sosialt skjevt (Elstad 2010, referert i Pettersen & Sletten, 2019, s.148). Dette fordi ungdom som ikke deltar i undersøkelsen eller som faller av underveis oftere har bakgrunn fra lavere sosiale lav. De 171 respondentene fra Sagene bydel er tatt bort da få ungdom fra 8. og 9. klasse deltok, som ga en skjevfordeling mot 10.trinn (Pettersen & Sletten, 2018, s. 148).

Den tredje artikkelen *Oppvekststedets betydning for barn og unge; Nabolaget som ressurs og utfordring* fant jeg ved å bruke «snøballmetoden», etter søk på nettsiden til integrering -og mangfoldsdirektoratet (IMDI). Gjennom å søke «innvandrer», «barn» og «fattigdom» fikk jeg opp *Geografisk konsentrasjon av levekårsproblem* og det var i denne referanselisten jeg fant rapporten om *Oppvekststedets betydning for barn og unge; Nabolaget som ressurs og utfordring* fra 2017. Rapporten er relevant for min problemstilling da den tar for seg nabolaget og oppvekststedet som en sentral arena for barn og unge, med bakteppe at det er en økning i vedvarende lavinntekt blant familier og barn med innvandrerbakgrunn. Rapporten gir en gjennomgang og drøfting av eksisterende norsk og internasjonal kunnskap på feltet.

3.0 Teori

I dette kapitlet skal jeg presentere teori og forhold som belyser problemstillingen min: «Hva slags betydning har det for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?» Jeg skal først ta for meg relativ fattigdom og relativ deprivasjon, og hva slags livsløpskonsekvenser det kan ha for barn og unge. Deretter skal jeg trekke frem subjektiv opplevelse av fattigdom, og stigma og skam knyttet til fattigdom. I tillegg skal jeg vise til statistikk over levekår blant bydeler i Oslo, interne og eksterne forhold i risikoutsatte bydeler, innvandrernes økonomiske posisjon og ressurser, og til slutt skal jeg vise til teori om etnisk kapital.

3.1 Relativ fattigdom og relativ deprivasjon: Negative konsekvenser og subjektiv opplevelse

3.1.1 Relativ fattigdom og bosted

I forståelse av fattigdom skiller en mellom absolutt og relativ fattigdom (Frønes og Strømme, 2014, s. 34-35). Til forskjell fra absolutt fattigdom, forstås relativ fattigdom ikke primært ut fra hvor mye en selv har, men ut fra hva andre har. Ettersom det er store forskjeller på levestandard, særlig i Oslo i Norge, er bosted av stor betydning for relativ fattigdom. Dette er ikke synlig i landets beregning av fattigdom (Frønes og Strømme, 2014, s. 34-35).

I offisielle beregninger av relativ fattigdom i Norge, EU og resten av verden forankres det ikke i materiell standard i seg selv, men ut i fra det økonomiske nivået i landet man bor i.

Fattigdomsgrenser endres med utviklingen, og skjer ved beregninger og politiske vedtak (Frønes & Strømme, 2014, s. 34-35). Selv om fattigdomsgrensen beregnes nasjonalt ut ifra den grunnleggende ideen at den er relativ og forankres i det miljøet en lever i, er denne måten å beregne fattigdom problematisk siden det kan være store sosiokulturelle variasjoner i et land og internt i byer som Oslo. Barn på Holmenkollen i Oslo vil ha en høyere fattigdomsgrense enn barn i Oslo st (Frønes og Strømme, 2014, s. 38). Disse variasjonene kan ha betydning for hvordan fattigdom i en familie og en bydel oppleves.

3.1.2 Livsløp konsekvenser av fattigdom

I vår kultur er barndom ifølge Frønes (2018) forstått som en fase i livet som er viktig for å forme oss, og det kan også opplevelsen av fattigdom. Barns levekårsbetingelser virker inn på utvikling av evner, kapasitet og det videre livsløp ifølge forskning (Frønes, 2018, s. 25). Gjennom samfunnets institusjoner som skole, skapes sosiokulturelle faser som barnet møter, og fasene forandres med samfunnsutviklingen. For eksempel er barnehagen blitt en ny felles ramme for barn (Frønes, 2018, s. 26). Barneårene består av ulike institusjonelle overganger som barnehage, barneskole, ungdomsskole og videregående. Ungdomstiden representerer muligheter for enkelte, mens for andre er det negativ ved at barndommens sosiale hierkier og aktiviteter oppløses (Frønes, 2018, s. 26). I denne overgangen til ungdomstiden har gutter med problematferd øket

risiko for kriminalitet og nye atferdsproblemer, mens de som er dyktige med skolen har beskyttende faktorer for risikoutvikling. Ungdomstiden har blitt til en intens kvalifiseringsfase. Psykologen Erik Erikson (1968) og antropologen Margaret Mead (1970) forstod ungdomstiden som en «tenkefase» hvor en søkte selvstendighet, mening og identitet (Frønes, 2018, s. 27).

Ut fra hvor en bor og kommer fra, har klassemønstre og klasseskiller forskjellig betydning. Mønstrene i sosial klasse forstås ikke bare som forhold som her og nå har innflytelse på barn sine liv, men kan påvirke barn sin utvikling og deres fremtidige livsløp. Barn og unge sin mangelfulle mestring av skole og utdanning vil kunne danne grunnlag for utenforskap i fremtiden (Frønes, 2018, s. 23). Utenforskap brukes overfor individer som faller utenfor yrkeslivet og utdanningssystemene, og ved området som preges av en lav grad av deltakelse i yrkeslivet og ofte har høy kriminalitet (Frønes, 2018, s. 24).

3.1.3 Barn og unges subjektive opplevelse av fattigdom

Innen velferdsforskning har barn og unge sin subjektive opplevelse av fattigdom fått mer oppmerksomhet de siste tiårene (Lippman 2007; Redmond 2008; Ben-Arieh 2009; Guio m.fl. 2018 Referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 143). Den subjektive opplevelsen av det å ha mindre kan preges av hvor vi bor, hvem vi omgås med i dagliglivet og hvem vi opplever det er naturlig å sammenligne oss med (Pettersen og Sletten, 2018, s. 143). Denne subjektive opplevelsen av fattigdom betegnes også som «relativ deprivasjon» (Pettersen & Sletten, 2018, s. 141). Å skille seg ut blant jevnaldrende og ikke kunne delta på lik linje som andre barn på aktiviteter ser ut til å oppta barn i fattige familier (Redmond 2008, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 143). Det å ha mindre enn andre kan være problematisk i forhold til å skille seg ut ufrivillig, og følelsen av å være mindreverdig eller mislykket når en sammenligner seg med andre som har mer (Sen, 1983; Lister 2004, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 142).

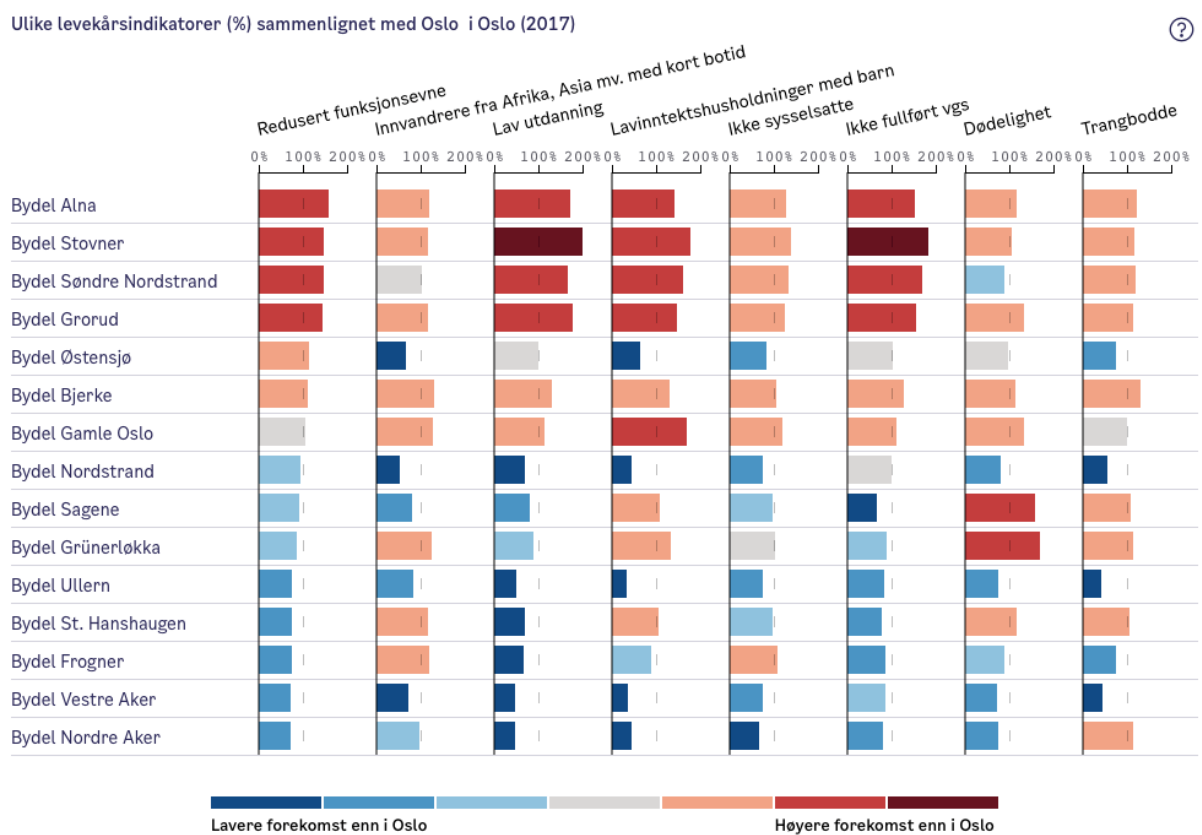
3.1.4 Skam og stigma blant barn og unge

Skam vektlegges som et viktig aspekt ved den subjektive opplevelsen av materiell fattigdom blant barn og voksne i vedvarende fattigdom (Walker m.fl. 2013, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 142). Skam relateres til et kompleks av negative reaksjoner på fattigdom som stress, psykiske helseplager og tilbaketrekking fra sosiale arenaer som kan være sentrale for fremtidige muligheter for barn og unge (Walker m.fl. 2013, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 142). Stigma betyr at en identifiserer seg med de egenskapene som forbindes med stigmaet: en begynner å tro på de fordommene andre har som kan gi et dårlig selvbilde, og en følelse av håpløshet, som kan resultere i at en trekker seg ut av felleskapet (Johannessen, Kjær, Lyngstad & Thorsen, 2004, s.13)

3.2 Oslo, levekårsindikator og risikoutsatte bydeler

Oslo har høyest andel barn med vedvarende lavinntekt i hele landet, og har store ulikheter mellom bydelene når det gjelder andel barn som bor i hushold med vedvarende lavinntekt i 2013-

2015 (Hyggen et al., 2018, s.41-42). Barnefamilier med lavinntekt er i stor grad et storbyfenomen da de seks største byene huser hvert tredje barn i Norge. Det utgjør 31 500 av totalt 98 00 barn som bor i familier med vedvarende lavinntekt (Hyggen, et al., 2018, s. 39). I åtte av Oslos bydeler har de den høyeste andel barn i vedvarende lavinntekt i hele landet. Gamle Oslo (34 prosent), Stovner (29 prosent), Søndre Nordstrand (27 prosent), Grünerløkka (26 prosent), Alna (26 prosent), Grorud (25 prosent), Bjerke (23 prosent) og Sagene (22 prosent) Det er en økning i andel barn i inntektsfamilier i Oslo sammenlignet med tidsrommet 2008-2010. (Hyggen et al., 2018, s.41-42).

Figuren er hentet fra Oslo kommune sin levekårsindikator som sammenligner bydelene i Oslo (Oslo kommune, 2020). Levekårsindikator fra Oslo kommune tar for seg ulike levekår, bydel for bydel i Oslo. Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud er bydeler som peker seg ut med høy andel innvandrere fra Afrika og Asia med botid på mindre en 5 år. I bydelene finner man en opphopning av dårligere levekår som redusert funksjonsevne, lav utdanning, lavinntektshusholdninger med barn, ikke sysselsatt, ikke fullført videregående, høy dødelighet og trangboddhet (Oslo kommune, 2020). St. Hanshaugen og Frogner er bydeler med en høy andel innvandrere, men det indikerer ikke på en opphopning av en mengde uheldige levekår i disse områdene. Redusert funksjonsevne menes personer mellom 16 og 66 år som enten mottar sykepenger, uførepensjon eller personer med nedsatt arbeidsevne. Lav utdanning indikerer på personer som kun har gått grunnskole og har ingen eller utdanning. Ikke sysselsatte menes å ikke være lønnstaker eller selvstendig næringsdrivende. Ikke fullført VGS menes med å ikke ha fullført videregående skole etter 5 år. Med dødelighet menes antall døde per 1000 person i

bydelen. Trangboddhet menes når antall rom i boligen er mindre enn antall personer, eller når antall kvadratmeter er under 25 kvm per person (Oslo kommune, 2020).

3.2.1 Sekundær sosialisering

Brattbakk og Andersen (2017) beskriver sekundærsosialiseringen som sosialisering i lokalmiljøet, som barnehagen, skolen, nabolaget og fritidsaktiviteter knyttet til barn. Nabolaget forstås av Brattbakk og Andersen som en læring- og sosialiseringsarena, effektene nabolaget påvirker beboere kan variere i styrke og utslag, fordi beboere deltar i ulike sosiale strukturer og nettverk knyttet til sosial klasse, kjønn, etnisk bakgrunn, religion og interesser (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 24). Teorien om sosialisering er normer, holdninger og atferd som læres gjennom sosialiseringsarenaene og kan være integrasjonen av innvandrere. Gjennom ungdom eller voksne kan atferd og holdninger blant barn og unge påvirkes av rollemodeller i nabolaget, eller på skolen, og endringene som skjer blir kalt smitteeffekter (Brattbakk & Andersen 2017, s. 18). Effekter i nabolaget kan være sosiale normer som kan påvirke barn og unge gjennom beboerne i området. Gjennom sosiale nettverk kan en skape sterke bånd, og dermed styrke ressursene (Galster og Santiago, 2006, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 19). I en kvalitativ rapport fra NIBR tok de for seg 28 informanter fra Søndre Nordstrand for å få frem deres erfaringer og refleksjoner rundt tiltak som har blitt gjort i bydelen (Ruud og Vestby, 2011, s. 15). Informantene i Søndre Nordstrand fremhevet samholdet som sterkt, med åpenhet og inkludering på tvers av etniske og nasjonale ulikheter. I tillegg til et sterkt indre samhold, som konsekvens av mye negativ omtale fra media og generalisering av enkelte hendelser (Ruud og Vestby, 2011, s.73-75). Nærmiljøet kan også være grunnlaget for negative effekter på individets muligheter (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 19). I en FAFO-rapport fra 2019 kommer det frem at nabolaget kan være en mulig årsak til frafall i skolen. Studiet viser at det å vokse opp i nabolag med en høyere andel universitetsutdannede og høyere inntekt henger sammen med den unges skoler resultat. Motsatt er andelen uføretrygdde og andelen sosialmottakere i nabolaget negativt korrelert med elevers skoler resultater (Strand & Kindt, 2019, s. 21). Ifølge Strand og Kindt (2019) tyder det også på at deltakelse i og fullføring av videregående opplæring er et av de viktigste kriminalitetsforebyggende tiltakene som finnes (Bertrand mfl. 2019, referert i Strand & Kindt, 2019, s. 24-25). Oslo-politiet har meldt om en økning blant unge under 18 år med registrerte lovbrudd på Østkanten i Oslo (Oslo Politidistrikt, 2018, referert i Strand & Kindt, 2019, s. 59).

3.2.2 Eksterne forhold

Brattbakk og Andersen (2017) beskriver eksterne forhold ved nabolaget som større strukturelle krefter i byområdet som kan påvirke beboere i nabolaget (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21). De trekker frem at enkelte nabolag har mindre tilgang til *lokale institusjonelle ressurser*, eller av dårligere kvalitet. Det er påvist at goder og byrder er ulikt fordelt i byrommet. Hansen (2017) mener at skolekvaliteten varierer mellom ulike deler av byen (referert i Brattbakk & Andersen,

2017, s. 21). Noen nabolag er lokalisert i bydeler med svak økonomi (Elstad 2017, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21). Dette kan ifølge Brattbakk og Andersen (2017) gå utover barn og unges tilbud når det gjelder skolekvalitet, helsetjenester og arbeidsformidling. Stigmatisering av områder innebærer at noen har forestillinger om at en gir visse felles egenskaper til personer som kommer fra eller bor et bestemt sted. Stigmatisering av nabolag kan ha negativ innvirkning på beboernes selvfølelse og stedstilhørighet og grobunn i ulike reaksjonsmønstre (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21). Negative konsekvenser kan i de utsatte bydelene være når ulike institusjonelle aktører som media og at andre bydeler tillegger negative og stereotypiske egenskaper som kan føre til at arbeidsgivere eller kredittinstitusjoner forskjellsbehandler individer med stereotyper fra deres bosted (Brattbakk & Andersen, 2017, s.21-22). Andre konsekvenser kan være stigmatisering som fører til reduksjon i kvalitet eller kvantitet av de ressursene som tilføres området utenfra. At skoler og barnehager kan ha dårligere kvalitet i utsatte områder og det blir mer utfordrende å rekruttere gode lærere. Andre eksterne forhold kan ifølge Andersen og Brattbakk (2017) også være boligpriser i Oslo. Prisnivå på bolig er avhengig av etterspørsel som retter seg mot området, og synkende attraktivitet og omdømme i befolkningen kan enten kunne avta eller stige mindre enn i andre områder (Hansen & Brattbakk, 2005, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s .22).

3.2.3 Økonomisk posisjon og ressurser

Ifølge Fløtten (2011) er personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn sterkt overrepresentert i fattigdomsstatistikken, både de med kortvarig og de med langvarig lavinntekt. Dette gjelder både barn og voksne, uansett hvilke mål for fattigdom som blir brukt (Fløtten, et. al., 2011, s. 37). Blant årsaker til hvorfor mange innvandrere lever i relativ fattigdom, påpeker Fløtten (2011) lav yrkesdeltakelse og lavt utdanningsnivå. En tredje risiko er forbundet med husholdsstørrelse da flere innvandrergrupper fra ikke-vestlige land har høyere fruktbarhetstall (Fløtten, mfl., 2011, s. 47). Det er store variasjoner mellom innvandrere fra ulike land, og variasjon mellom ikke-vestlige innvandrere. Andelen med vedvarende lavinntekt synker etter hvert som botiden, men noen landgrupper er det flere som lever i vedvarende lavinntekt etter mange år i Norge. Blant somaliere er 60 prosent med vedvarende lavinntekt etter ni års botid, mens blant Irakere er 45 prosent med vedvarende lavinntekt etter 9 år (Fløtten, et.al., 2011, s. 47) Det kan ifølge Fløtten (2011) forklares med at innvandrergruppene er forholdsvis nye i Norge, og kommet som flyktninger eller fra land i krig og konflikter. Det fører med seg sosiale og helsemessige problemer, i tillegg kan språk-og kulturutførelser i tilpasningen til samfunnet og arbeidsmarkedet i Norge være en utfordring (Fløtten, mfl., 2011, s. 40). Unge med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er også overrepresentert i frafall fra videregående, og i kriminalitetsstatistikken (Frønes & Strømme, 2014, s. 52). Bildet er ikke entydig, studier viser at barn fra deler av Asia nesten alltid er på topp når det gjelder karakterer på skolen (Frønes &

Strømme, 2014, s.52). Dette perspektiver på teorien belyser at barn som vokser opp med ulik sosial og økonomisk bakgrunn har ulike muligheter.

Barn og unge vokser opp i familier og miljøer med ulik mengde ressurser og ressurser blir her omtalt som kapitaler (Frønes og Strømme, 2010, s. 24). Den franske antropolog og sosiolog Pierre Bourdieu (1930-2002) var engasjert i hvordan ulike kapitaler eller ulik klasse du er født inn i har å si for dine sjanser i livet. Sosial, kulturell og økonomisk kapital er de enkelte formene for kapital. Ut i fra hvilke kapitaler en har tilegnet seg, har noe å si for den posisjonen en får i det sosiale rommet. Kapitalene er ulikt fordelt i samfunnet, og det resulterer i at noen tilegner seg mer ressurser enn andre i samfunnet (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 100-101). Sosial kapital beskrives som familiens sosiale nettverk og den sosiale styrke i miljøet barnet lever i (Frønes, 2018, s. 22). Den kulturelle kapitalen i familien beskriver foreldrenes utdanning og evnen familien har til å mestre utdanningssamfunnets koder og kompetansekrav. Den sosiale og kulturelle kapitalen konverteres til økonomisk kapital, og indikerer på hvor mye penger og økonomiske ressurser som er i familien (Frønes, 2018, s. 22). Ifølge Bourdieus arves og akkumuleres kulturell og sosial kapital. Kulturell og sosial kapital er ikke bare viktig i seg selv for barnet her og nå, men det er ressurser som konverteres senere til utdanningskapital og videre til økonomiske kapitalen (Frønes og Strømme, 2014, s. 24). Frønes og Strømme (2014) sin tankegang er at hvis en lykkes i utdanningssystemene, vil det være en inngang til et godt livsløp, men hvis det mislykkes kan det bidra til marginalisering (Frønes & Strømme, 2014, s. 24-25).

Ut i fra dette perspektivet har de med mest «ressurser» muligheten til å ivareta seg selv på en best mulig måte, mens andre som ikke har den samme tilgangen vil ikke alltid ha mulighet til å styre over sitt eget liv på samme måte. En vil med det oppleve verden forskjell etter hvordan en sosialiseres i forskjellige miljøer, dersom avstanden i det sosiale rommet er langt i fra hverandre. Personer som er nærmere hverandre i det sosiale rommet, vil tilegne seg en mer jevn habitus. Habitus er individuelt og er knyttet til konteksten en lever i og etter personlige erfaringer. Den har innflytelse på hvordan en ser verden og hvordan en lever (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 100-101).

3.2.4 Etnisk kapital

En annen mulig ressurs som gjelder for innvandrere er «etnisk kapital». Begrepet kan være en måte å forstå hvorfor noen innvandrere gjør det bra, og at korrelasjon mellom innvandrerbakgrunn og levekårs er ulik fra bydel til bydel i Oslo. Etnisk kapital beskriver et driv blant innvandrere der foreldrenes klasseposisjon og sosioøkonomiske bakgrunn har mindre betydning for utdannings- og yrkeslivet blant unge med innvandrerbakgrunn. Denne teorien beskriver en motstandsdyktighet som oppstår når en med bakgrunn fra hjemlandet ønsker å jobbe hardere enn majoriteten (Lauglo 1996; Bakken 2016, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s 146). I en kvalitativ doktoravhandling med intervju av 33 unge etterkommere av innvandrere fra

Vietnam, India og Pakistan kan innvandrerdrevet forstås som viktigere enn klasse, og føre med seg en drivkraft eller en «stå-på-holdning» som er knyttet til migrasjonsbakgrunnen ((Khazaleh, 2019, s. 1). Innvandrerdrevet forklares også som ressurser i form av støtte og kontroll fra familien, det etnisk-sosiale nettverket og foreldrenes høye forventninger til å klare seg bra i det nye hjemlandet (Kindt & Hegna 2017, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 146).

4.0 Funn

Hva slags betydning har relativ fattigdom for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i risikoutsatte bydeler i Oslo? Dette vil jeg prøve å belyse ved å trekke frem funn fra to rapporter og en artikkel.

4.1 Innvandrerbarns opplevelse av fattigdom- en oversikt

I NOVA rapporten fra 2006 *Fattige innvandrerbarn* gir datamaterialet en bred oversikt over barn av innvandrere i Norge med lavinntekt sine levekår, og hvordan det oppleves og betydningen det har barnas hverdag (Øia et. al, 2006). Rapporten viste at innvandrere som gruppe er mer fattig enn nordmenn, også innenfor lavinntekstutvalget. 42 prosent av innvandrere hadde lav inntekt over flere år, i 2000, 2001 og 2002 innenfor dette utvalget, sammenlignet med nordmenn med 31 prosent. Selv om det finnes norske familier som er blant de laveste inntektene. Funnene peker i ulike retninger (Øia et. al 2006, s. 19-20).

Det er kun 24,8 prosent av innvandrere som eier bolig selv, mens 84,4 prosent av kontrollutvalget. Blant Oslo og Akershus var det 18,4 prosent og 29,7 prosent, og 69,5 prosent av kontrollutvalget. Det er altså en stor andel flere av kontrollutvalget som eier bolig selv i Oslo eller Akershus. Fattige innvandrere er overrepresentert når det gjelder å leie eller disponere bolig på en annen måte. (Øia et. al 2006, s. 20-21). 61,8 prosent av innvandrerne bor i kommunale boliger (Øia et. al 2006, s. 22). Blant innvandrere var det 45,2 prosent som var mindre fornøyd med boligstandarden, da de mente boligen var for liten. Det tyder at nesten halvparten mener boligen har for dårlig materiell standard. I tillegg er de mer utsatt for trafikkstøy og nabostøy, og at når det gjelder problemer ved boligen, uansett hvordan det blir målt, bor innvandrerfamilier dårligere (Øia et. al 2006, s. 22-23). Det er vesentlig stor forskjell mellom størrelse på husholdninger. Selv om fattige innvandrerbarn har større husholdninger er det vanligere at de bor i mindre leiligheter. Blant fattige innvandrerfamilier har kun 22,7 prosent fem rom eller mer. Dette tyder på at fattige innvandrerfamilier bor trangere enn norske familier (Øia et. al 2006, s. 23-24).

Det er en tendens i retning av at innvandrerforeldre mener at deres barn trives dårligere på skolen, og kun 59,0 prosent svarer at barna trives «veldig godt» (Øia et. al 2006, s. 35-36). Når det gjelder «god kontakt med læreren» kommer innvandrerbarna fra 10- 12 år best ut og fattige

norske dårligst ut. Innvandrerbarna oppfatter læreren i stor grad som en ressursperson som stiller opp for dem (Øia et. al 2006, s. 51).

Når det gjelder om barnet pleier å være med venner hjem blant 6-9 åringer er innvandrerbarna i mindre grad med venner hjem. (Øia et. al, 2006, s. 40-42). Når det gjelder 10-12 åringer tyder funn på at 37,9 prosent av innvandrerbarna har med seg venner «hver dag» eller «flere ganger i uka» (Øia et. al 2006, s. 56-57).

Vedrørende fritidsaktiviteter som trening i klubb/forening kommer innvandrerbarna klart dårligst ut. Det er 70,8 prosent av innvandrerbarna mellom 6-9 år som «sjelden eller aldri» er med på disse aktivitetene (Øia et. al 2006, s. 43). Blant 10-12 åringer er 53,7 prosent av innvandrerbarna med i klubb eller forening (Øia et. al 2006, s. 57-58).

4.2 Nabolaget som betydning for barn og unge

Som beskrevet tidligere i presentasjonen av litteratur har rapporten *Oppvekststedets betydning for barn og unge: Nabolaget som en ressurs og utfordring* av Brattbakk og Andersen (2017) sett for seg nabolaget som en sentral arena for barn og unges liv og resultatene av undersøkelsen viste til flere funn med ved nabolagets betydning. Det viser seg at «smitte», «rollemodeller» og «sosialisering» er viktig å forklare hvorfor visse grupper forblir fattige, marginaliserte og hvorfor noen grupper ikke lykkes på skolen (Hannerz, 1969; Lewis, 1971, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 20).

Det kommer også frem at strukturelle mekanismer virker inn på områder i nabolaget og har negativ effekt på beboerne i nabolaget. De referer til ulike former for mekanismer som: lokale institusjonelle ressurser, stigmatiseringsteori og boligpriser (Pebley og Sastry, 2004; Galster og Santiago 2006; Andersson mfl., 2007, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21). De viser til at noen områder rammes negativt av omtale, mens andre får fremstillinger som er mer positive, noe de viser til som storbyutfordringer med intern geografisk fordeling av grupper og ressurser (Brattbakk m. fl. 2016 referert i Brattbakk & Andersen 2017, s. s. 6).

Ifølge studiet viser det seg også at nabolageffektene er sterkt når det sosiale nettverket og aksjonsradiusen til beboerne er avgrenset til bare nabolaget (Friedrichs, 1998, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 23). Ifølge Friedrichs (1998, referert i Brattbakk & Andersen, s. 23) viser forskningen til at fattige personer har mindre sosialt nettverk enn andre, og at det er de som påvirkes sterkest av negative nabolageffekter. Dette viser seg å være barn og unge i formativ alder (Mayor Og Jancks, 1989, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 23), arbeidsledige, hjemmeværende foreldre, langtidssykemeldte, uføretrygda og alderspensjonister, som er de som tilbringer mest tid i nabolaget (Friedrichs, 1998, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 23). Det kommer også frem at følgende betingelser må være på plass for at de negative effektene skal

oppstå: Beboerne må tilbringe mye tid i nabolaget, deres sosiale relasjoner må være orientert mot nærmiljøet og beboere må ikke unngå å isolere seg fra slike effekter (South, 2001, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 12).

Det kommer også frem at foreldre med middelklassebakgrunn har et mer bevisst forhold til uheldige sider ved nabolaget og utvikler strategier for å distansere seg fra uønsket forhold på bostedet. Det omtales ifølge Galster mfl. (2012) som «foreldre medierte» effekter (referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 24-25). Disse strategiene har positiv innvirkning på visse familier, der de har et bevisst forhold på hvor barna oppholder seg og hvem de omgås med (Brattbakk m. fl, 2015, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 25).

4.3 Nabolagets betydning for subjektiv fattigdom blant ungdom i Oslo

Som nevnt i presentasjonen av litteratur har Pettersen og Sletten (2018) gjort en undersøkelse av 12 183 ungdomsskoleelevers opplevelse av hvordan det er å vokse opp i ulike deler av Oslo med relativ fattigdom. I funnene *Å ha lit der de fleste har mye: Nabolagets betydning for subjektiv fattigdom i Oslo* kom det frem at det er færre subjektivt fattige blant ungdom med innvandrerbakgrunn enn blant de øvrige. De «fattige bydelene», der flertallet av byens unge med lav sosioøkonomisk status bor, er det nesten halvparten så vanlig for de med innvandrerbakgrunn å oppleve subjektiv fattigdom som hos de øvrige ungdommene i bydelen. Pettersen og Sletten (2018) forklarer det med at de små bydelsforskjellene i subjektiv fattigdom kan være at ungdom med innvandrerbakgrunn (som i snitt har lavere tilbøyelighet til å rapportere at familien har dårlig råd) er overrepresentert blant ungdom i familier med lav sosioøkonomisk status i de «fattige bydelene» (Pettersen & Sletten, 2018, s. 154-155).

Analysene antyder at sannsynligheten for at ungdom i familier med lav sosioøkonomisk status opplever at familien har dårlig råd er størst i bydeler der disse ungdommene skiller seg mest fra det allmenne sosialøkonomisk status-nivået i bydelen. Samtidig har det blitt gjort analyser som peker mot andelen subjektive fattige i de «fattige bydelene», «holdes nede» fordi ungdom med innvandrerbakgrunn er overrepresentert her (Pettersen & Sletten, 2018, s. 161). Analysen viser også at sjansen for å oppgi at familien har dårlig råd, blant de med lav sosioøkonomisk status, er mindre blant ungdom med innvandrerbakgrunn enn blant ungdom med norsk familiebakgrunn (Hansen 2010, referert i Pettersen & Sletten, 2018, s. 160-161). Funnene tolkes som at teorien om subjektiv relativ deprivasjon også gjelder for unge med innvandrerbakgrunn, men at de i utgangspunktet har lavere tilbøyelighet for å oppleve seg som fattige (Pettersen & Sletten, 2018, s. 161).

5.0 Drøfting

5.1 En statisk oversikt over bydeler og levekår

Jeg skal i dette kapitlet drøfte funn i litteraturen med hensyn til underproblemstillingen: «Hva er de ulike negative konsekvensene for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?». Deretter vil jeg drøfte: «Hvilke ressurser og beskyttelsesfaktorer som kan ha betydning for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?». I alle rapportene er innvandrere overrepresentert i lavinntekt, og i risikobydelene Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud med innvandrere fra Afrika og Asia kan en se en opphoping av indikatorer på levestandard slå negativt ut på segragsjonsmønster. For å forstå bedre dynamikken i korrelasjonen i disse indikatorer, men også få med nyanser, vil jeg drøfte det i forhold til funn fra litteraturen. Jeg vil undersøke hva slags utslag nabolageffekter kan ha, og hvilken rolle ulike typer ressurser eller «kapital» ifølge Bourdieu i Frønes- økonomisk, sosial og etnisk- kan spille i positivt og i negativ retning.

I den statistiske oversikten over bydeler i Oslo ser vi en rekke indikatorer: Redusert funksjonsevne, lav utdanning, lavinntektshusholdninger med barn, ikke sysselsatt, ikke fullført videregående skole, dødelighet og trangboddhet (Oslo kommune, 2020). Dette korrelerer med en høy andel innvandrere fra Afrika og Asia med kort botid – på hvordan Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud er bydeler i Oslo som skiller seg ut med dårligere levekår blant bydelene i Oslo i 2017 (Oslo kommune, 2020). I disse bydelene er en stor del av befolkning med redusert funksjonsevne, lav utdanning, ikke er sysselsatt og ikke har fullført videregående skole. Bydelene St. Hanshaugen og Frogner har en høy andel innvandrere, noe som der korrelerer med høy utdanning. Hos St. Hanshaugen er det en større andel lavinntektshusholdninger med barn, men det ser ikke ut til å korrelere med lav sysselsetting. I bydelen Frogner korrelerer det med lav sysselsetting, men ikke lav utdanning eller lavinntektshusholdninger for barn. Dermed kan det tyde på at bydelene med innvandrere fra Afrika og Asia korrelerer med en opphopning av uheldige levekår, mens i andre bydeler indikerer det ikke på en opphopning av levekårsutfordringer (Oslo kommune, 2020). Det er ulike teorier om hva slags betydning det har for barn og unge.

5.2 Hva er de ulike negative konsekvensene for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?

5.2.1 Lavinntekt og segrasjonssmønstre

Som nevnt tidligere i oppgaven er det korrelasjon mellom bydelene Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud når det gjelder beboere med innvandrerbakgrunn fra Afrika og Asia, og med opphoping av ulike uheldige levekår som lav utdanning, lavinntektshusholdninger med barn, ikke sysselsatt, ikke fullført videregående skole og trangboddhet (Oslo kommune, 2020). Det korrelerer med funn hos Brattbakk og Andersen (2017) at områder i Oslo er preget av opphopning av levekårsulemper, og at andre områder er mer attraktive og dyrere å bosette seg i.

Dermed tyder det på at lavinntektsgruppene som har innvandret fra Asia og Afrika flytter til de rimeligste områdene, og de med større økonomiske ressurser flytter til områder der det vil være en befolkning med økonomiske ressurser. Det tyder på at hovedskille i Oslo går ved indre Øst med opphopning av levekårsulemper (Brattbakk 1999, Sæter og Ruud, 2005, Brattbakk og Hagen m.fl. 2015, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 6), og kan ses i sammenheng med statistikk om at Gamle Oslo, Stovner, Søndre Nordstrand, Grünerløkka, Alna og Grorud er bydelene med høyest andel barn i vedvarende lavinntekt i hele landet (Hyggen et al., 2018, s.41-42).

Det Brattbakk og Andersen (2017) kom frem til i sin studie var at familier med lavinntekt har dårligere boforhold og leier oftere bosted. Det bekreftes av undersøkelsen til *fattige innvandrerbarn*, da funn tyder på at innvandrerfamilier opplever å ha det dårligere materielt. Dette ved at de ofte ikke eier bolig selv som gjør det vanskelig å spare penger og å investere. I tillegg bodde 61,8 prosent i kommunale boliger (Øia et. al 2006, s. 22- 24). Ved leie av bolig er det ifølge Brattbakk og Andersen (2017) flere ulemper som ustabilitet, trangt bosted, uheldig bomiljø og lav materiell standard (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 44) som korrelerer med levekårsindikatoren til Oslo kommune der bydelene Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud preges av en rekke uheldige levekår og indikatoren trangboddhet (Oslo kommune, 2020).

5.2.2 Eksterne forhold som forsterker tendensene

Brattbakk og Andersen (2017) skildret tidligere at eksterne forhold ved nabolaget kan påvirke beboere i nabolaget med negative effekter (Brattbakk og Andersen, 2017, s. 21). Fløtten (2011) trekker frem ulike årsaker til at mange innvandrere har inntekter under fattigdomsgrensa, og blant annet lav sysselsetting, lavinntekt, helseproblemer og stor husholdning (Fløtten, mfl., 2011, s. 47-48). Det kan tyde på at de med minst ressurser fra før, og med svakere tilknytning til arbeidslivet, ikke har noen heldige fordeler ved å bo i «utsatte» områder. Det Brattbakk og Andersen (2017) kom frem til i sin studie var at barn og unge, og foreldre utenfor arbeidslivet, er de som blir påvirket sterkest av negative nabolageffekter (Friedrichs, 1998, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 23), og at eksterne forhold i de utsatte bydelen ser ut til å ha en ekstra belastning. Funn hos Brattbakk og Andersen (2017) viser det er dårligere tilgang eller lokale institusjonelle organisasjonene i området av dårligere kvalitet. Samtidig kan stigmatisering av området føre med seg negative konsekvenser for både enkeltpersoner, men også for område (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21). Det kan som tidligere nevnt være mindre attraktiv for familier med «ressurser» å flytte til bydeler de anser som dårligere, dersom det er redusert kvalitet på skoler og barnehager. Dårligere kvalitet på skole og barnehage korrelerer også med Oslo kommunes tjenestetilbud for barn og unge som ser ut til å være skjevfordelt. Andelen ressurser per barn er 52 prosent under gjennomsnittet i den rikeste bydelen til 65 prosent over gjennomsnittete i den fattige bydelen i Oslo (Oslo kommune, 2009, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 22). Bydeler med lavere kvalitet kan resultere i større ulikheter i levekår for beboerne og forsterkes av stigmatisering (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21). Dette ved at aktuelle arbeidsgivere har

stereotyper av enkeltpersoner fra visse områder som gjør at de heller ansetter andre som kan være mindre kvalifiserte, men som er fra «et bedre område» eller som ikke har innvandrerbakgrunn (Brattbakk og Andersen, 2017, s. 18-21). Ifølge Fløtten (2011) er deltakelse i arbeidslivet det viktigste vernet mot fattigdom, og mye tyder på at det kan være tilleggs utfordringer ved å bo i utsatte boligområder på grunn av eksterne forhold (Fløtten, mfl., 2011, s. 45-47). Dette kan tyde på at de eksterne forholdene kan ha betydning i negativ retning for «svake bydeler» da ressurstilgangen mellom Oslos bydeler og nabolag har store forskjeller (Ljunggren, Toft og Flemmen 2017, Andersen, Brattbakk og Dalseide 2017 og Hansen 2017, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 22). Dette kan det igjen tyde på at noen nabolag i deler av Oslo med svak økonomi, kan føre meg seg dårligere tilbud for barn og unge som lever i lavinntekt (Elstad 2017, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21).

En annen faktor som kan gi konsekvenser for relativt fattige familier med innvandrerbakgrunn i risikoutsatte bydeler i Oslo er det som Brattbakk og Andersen (2017) trekker frem som «foreldre medierte» effekter. Som tidligere skildret er det foreldre med middelklassebakgrunn som sender barna sine til skoler og aktiviteter utenfor nabolaget for å «beskytte» dem fra negative effekter i nærmiljøet (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 25). For dem som ikke har mulighet til det eller som ikke har økt bevissthet rundt negative nabolageffekter, kan det resultere i at barna med mindre ressurser fra før mister ressurser ved at mer ressurssterke barn og foreldre drar ut fra nabolaget for å gå på andre og «bedre» skoler og fritidsaktiviteter. Dermed kan også den lokale skolen og nærmiljøet svekkes for ressurser. Dette trekker Brattbakk og Andersen (2017) frem, som kan henge sammen med manglende rettverk, kunnskap og økonomiske ressurser (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 25)

5.2.3 Sekundærsosialisering, skam og stigma

Sekundærsosialisering er sosialisering som pågår i lokalmiljøet (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 24). Hvilken betydning har den sosiale arenaen for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i risikoutsatte bydeler i Oslo? Pettersen og Sletten (2018) kom frem at det som opptar barn og unge er å skille seg ut, ved å ikke ha mulighet til å delta på fritidsaktiviteter eller ha den materielle velstanden som andre jevnaldrende har (Pettersen & Sletten, 2018, s. 143). Ifølge dette perspektivet er det grunn til å anta at påkjennningene det kan være for barn å bære på skamfølelse og psykiske påkjenninger av å oppleve vedvarende lavinntekt, kan være veldig krevende. Dette ved at en blir ekskludert fra sosiale arenaer som jevnaldrende er med på. Frønes (2018) hevder at barns livsbetingelser påvirker deres utvikling av evner og kapasiteter, og at det er en sammenheng mellom betingelsene i barndommen og videre livsløp (Frønes, 2018, s. 25). Derfor er det grunn til å tro at deltakelse på sosiale arenaer med jevnaldrende er en vesentlig del for barns utvikling, integrasjon og sosiale ressurser, noe som kommer frem hos *fattige innvandrerbarn* at mange ikke gjør: 70, 8 prosent av barna fra 6-9 år med innvandrerbakgrunn

deltok sjeldent eller aldri på fritidsaktiviteter, som kan være økonomisk betinget (Øia et.al 2006, s. 57). I tillegg kommer det frem i levekårsundersøkelsen til Øia et.al (2006) at mange innvandrerbarn har det dårligere materielt i bostedet sitt, og at de oftere har dårligere plass, som kan forklares med at innvandrerbarn sjeldnere har med venner hjem (Øia et.al, 2006, s. 40-42). Blant etnisk norske barn ser man i funn hos *fattige innvandrerbarn*, at det er vanlig å ha mulighet til å ha besøk av venner hjemme. Det kan derfor tyde på at det er enda en sosial arena innvandrerbarn kan skille seg ut på (Øia et. al 2006, s. 40-42). Det kan derfor forstås som enda en påkjønning for barn og unge med innvandrerbarn fra lavinntektsfamilier, å bli ekskludert fra sosialisering med venner i hjemmet, og sosialisering med venner og voksne rollemodeller på fritidsaktiviteter. Som Brattbakk og Andersen (2017) trekker frem er den sosiale arenaen og rollemodeller ekstra viktig for barn som bor i utsatte nabolag. Dette kan forklare hvorfor noen grupper forblir fattige, marginaliserte og hvordan noen grupper ikke lykkes på skolen (Hannerz, 1969; Lewis, 1971, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 20).

Skole er som nevnt en viktig sosial arena for barn i utsatte nabolag, både når det gjelder barns utvikling og muligheter, men også når det gjelder utenforskap og som et kriminalitetsforebyggende tiltak (Frønes, 2018, s. 24) (Bertstand mfl. 2019, referert i Strand & Kindt, 2019, s. 24-25). I levekårsindikatoren til Oslo kommune er det korrelasjon mellom innvandrere fra Afrika og Asia, og ikke fullført videregående skole. I tillegg til at flere levekårsutfordringer korrelerer med ikke sysselsatt, trangboddhet og lavinntektsusholdninger for barn (Oslo kommune, 2020). Barn fra utsatte nabolag kan ha dårligere odds for å klare seg bra på skolen, som kan forklares med uheldige eksterne og interne forhold hos den enkelte (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 21). Oslo politidistrikt ser en økning blant unge under 18 år med registrerte lovbrudd på østkanten i Oslo. Det er registrert at flere av gjengangere kommer fra familier med lavinntekt, som bor i små leiligheter, og som i større grad oppholder seg ute i det offentlige rom. Oslo-politiet viser til at det er lovbrudd i Oslo Vest, men at unge fra den delen av byen har foreldre med bedre økonomi og større boliger. Dette kan resultere i at de tilbringer mindre tid i det offentlige rom, og lov-brudd oppdages sjeldnere (Oslo Politidistrikt, 2018, referert i Strand & Kindt, 2019, s. 59). Dette kan tyde på at interne forhold som sosialisering med jevnaldrende på ulike sosiale arenaer er viktig for barn og unge fra risikoutsatte bydeler for integrering og opparbeidelse av kulturell kapital. Konsekvenser av å ikke delta eller falle utenfor kan for barn og unge være betydelig for deres muligheter, og for å unngå store og alvorlige konsekvenser som utenforskap og marginalisering.

5.3 Hvilke ressurser og beskyttelsesfaktorer kan ha betydning for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?

I denne delen av drøftingen skal jeg trekke frem: «Hvilke ressurser og beskyttelsesfaktorer kan ha betydning for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i risikoutsatte bydeler i

Oslo?». På den ene siden kan en se at barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp med relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo kan risikere psykiske påkjenninger, utenforskap og reduserte muligheter i livet. I tillegg til at levekårsindikatoren til Oslo kommune indikerer at det er flere levekårsutfordringer ved bydeler der innvandrere fra Afrika og Asia bor (Oslo kommune, 2020). På en annen side korrelerer det ikke mellom innvandrergrupper og uheldige levekår i noen bydeler. I bydelene St. Hanshaugen og Frogner bor det store innvandrergrupper fra Afrika og Asia, men det er ikke en opphopning av de samme levekårsutfordringene som en ser hos Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud. Det kan heller indikere på en sammenheng mellom i lavinntekt, stor andel innvandrerbefolkning og høyere utdanning.

5.3.1 Etnisk kapital, kulturell kapital og høy utdanning

Korrelasjonen mellom innvandrergrupper og levekårsutfordringer ser ikke ut til å korrelere i bydeler som St. Hanshaugen og Frogner og kan forstås ut fra teorien om etnisk kapital. Det Pettersen og Sletten (2018) kom frem til i sin studie var at det viser seg at barn med innvandrerbakgrunn er mindre tilbøyelige med å oppgi at de er fattige, selv om mye tyder på at de har dårlig økonomi (Pettersen & Sletten, 2018, s. 161). I tillegg kan hvem en sammenligner seg med handle om gruppeidentifisering og ikke nødvendigvis hvem en omgås med til daglig. Fra et perspektiv som tar for seg etnisk kapital, er det dermed grunn til å anta at de med innvandrerbakgrunn kan sammenligne seg med er venner og slekt i hjemlandet til foreldre. Dette fordi dem er mindre tilbøyelige til å oppleve relativ fattigdom fordi en identifiserer seg med et annet sammenligningsgrunnlag en hva norske barn og unge gjør med hverandre. I funn hos Pettersen og Sletten (2018) ser en at sannsynligheten for at ungdom i familier med lav sosioøkonomisk status opplever at familien har dårlig råd er størst i bydeler der disse ungdommene skiller seg mest ut fra det allmenne sosioøkonomisk status-nivået i bydelen og at andelen subjektivt fattige i de «fattige bydelene» holdes nede siden det er ungdom med innvandrerbakgrunn som er overrepresentert der (Pettersen & Sletten, 2018, s. 161). Dermed kan det tyde på at den etniske bakgrunnen kan være en ressurs, fremfor en utfordring som tidligere var drøftet mot stigmatiseringsteorien. Ifølge Khazaleh (2019) blir etnisk kapital trukket frem som viktigere enn klasse, og kan føre med seg en drivkraft eller en «stå-på-holdning» som er knyttet til at man hører til en gruppe som strever og kjemper for å oppnå høyere status i et land der oddsene ikke er på ens side, men suksess er mulig (Khazaleh, 2019, s. 1). Med det kan foreldrene legge inn en ekstra innsats for å overføre ambisjonene en har til barna, og lære dem tidlig hva slags type utdanning som er bedre enn andre. En forklaring på dette kan være at unge etterkommere føler de skylder foreldrene noe, og velger høyere utdanning for å «gi noe tilbake» til foreldrene. Resultatet er et utdanningsdriv som ikke er å finne på samme måte blant nordmenn med arbeiderklassebakgrunn uten migrasjonserfaring (Khazaleh, 2019, s. 1).

Fra en annen side er det grunn til å anta at landbakgrunn har betydning for om det er en beskyttende side eller ikke, som ikke er undersøkt her. I teorikapittelet ble det lagt frem at landbakgrunn kan ha betydning for hvordan en klarer seg, og at noen innvandrergupper har større sjanse for å gå inn i fattigdom en andre (Bhuller & Brandsås, 2013, s. 43). Som tidligere nevnt gjør barn og unge fra Asia det bedre på skolen, mens de med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er overrepresentert i frafall fra videregående og i kriminalstatistikken (Frønes & Strømme, 2014, s. 51). Det er også grunn til å tro at det kan henge sammen med den sosioøkonomiske bakgrunnen til foreldrene fra hjemlandet, noe som ikke har blitt undersøkt. Hvis faktorene er til stedet kan det tyde på at den etniske bakgrunnen kan være en beskyttende side og en ressurs for barn og unge med innvandrerbakgrunn når det gjelder utdanning, opparbeidelse av kulturell kapital og den subjektive opplevelsen av fattigdom.

5.3.2 Egne opplevelser, tilhørighet og positiv selvfølelse

Den subjektive opplevelsen av fattigdom er et viktig aspekt, da mye tyder på at den subjektive opplevelsen kan ha størst betydning for barn og unge sin selvfølelse (Pettersen & Sletten, 2018, s. 143). Pettersen og Sletten (2018) trekker frem at det er avgjørende hvem en sammenligner seg med når en vurderer sin egen situasjon. Den subjektive opplevelsen av det å ha mindre preges av hvor vi bor, hvem vi omgås med i dagliglivet og hvem vi opplever det er naturlig å sammenligne oss med (Pettersen & Sletten, 2018, s. 143). Betydningen av hvor en bor kommer an på hvem som bor der. Brattbakk og Andersen (2017) trekker frem at interne forhold som hvem en sosialiserer seg med utenfor hjemme, altså gjennom sekundærsosialisering som skolen, fritidsaktiviteter eller folk i nabolaget er av betydning. Man lærer normer, holdninger og atferd, og hvis den sekundære sosialiseringen er positivt betinget og det er gode rollemodeller til stedet (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 18), trenger ikke det som blir beskrevet som et «utsatt» nabolag være negativt. Det kan heller tyde på at det kan være omvendt, og at en gjennom sosiale nettverk skaper sterkere bånd og styrker de sosiale ressursene til barn og unge (Galster og Santiago, 2006, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 19). Funn hos *Fattige innvandrerbarn* viser til at når det gjelder «god kontakt» med lærerne kommer innvandrerbarna godt ut og oppfatter læreren som en ressursperson (Øia et. al 2006, s. 51). Det kan som Brattbakk og Andersen trekker frem være beskyttende faktorer, ved at nabolageffektene ikke rammer alle beboere på samme måte, fordi beboerne deltar i ulike sosiale strukturer og nettverk. Det kan være knyttet til sosial klasse, kjønn, alder, etnisk bakgrunn, religion og interesser (Brattbakk og Andersen, 2017, s. 24). En mulig forklaring kan være at beboere har et bevisst forhold til de uheldige sider ved nabolag. Med det utvikler en strategier for å distansere seg fra uønsket forhold i nabolaget (Galster mfl., 2012, referert i Brattbakk & Andersen, 2017, s. 24-25). En søker seg mot det en tenker har positivt innvirkning på seg selv og familien, leder barna mot passende lekekamerater og sender barna på skoler og aktiviteter utenfor nabolaget.

Derfor tyder det igjen på at det sosiale nettverket er viktig for barn og unge, da en lærer normer, holdninger og atferd som gjennom sekundærsosialisering er viktig for integrasjon, og kan være viktig kunnskap og kompetanse å ha med seg videre i livet. En faktor som tyder på at det sosiale nettverket er en ressurs, er felleskapet i Søndre Nordstrand. Bydelen med mange innvandrere, ser ut til å ha mange levekårsulemper (Oslo kommune, 2020). Det kan likevel tyde på at bydelen har positive sider som vil være en ressurs for barn og unge, uavhengig av økonomiske eller kulturelle ressurser. I rapporten om erfaringer og refleksjoner knyttet til tiltak i Søndre Nordstrand, tyder det på at informantene føler en tilhørighet og stolthet overfor Søndre Nordstrand, og spesielt Holmlia. De fremhever samholdet mellom minoritetene, og at en holder til på samme sted som beboere en har noe til felles med. Det tyder også på et fellesskap på tvers av etniske og nasjonale ulikheter, og de beskriver samholdet som godt, der alle kjenner alle. Det kommer også frem at en holder sammen i tykt og tynt, og at nettverket bygges opp gjennom skole, nabolag og fritidsaktiviteter. En informant forteller at selv om du er annerledes blir en godtatt fordi miljøet er preget av åpenhet og forståelse (Strand og Kindt, 2019, s. 73-75) På den ene siden kan det tyde på at de med mest ressurser i form av økonomisk kapital, som høy utdanning og jobb vil ha bedre forutsetninger i livet (Frønes & Strømme, 2014, s. 24). På den andre siden trenger ikke ressursene være knyttet til høy utdanning, eller sysselsetting, men andre former for kulturell kapital som er verdifull. Det kan være sterk tilknytning og tilhørighet til sosiale nettverk, som noen beboere i Søndre Nordstrand indikerer på.

6.0 Konklusjon og oppsummering

6.1 Konklusjon

I det forrige kapittelet drøftet jeg funn i rapportene med hensyn til underproblemstillingen: «Hva er de ulike negative konsekvensene for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?». Deretter drøftet jeg: «Hvilke ressurser og beskyttelsesfaktorer kan ha betydning for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?». Jeg brukte Oslo kommune sin levekårsindikator med oversikt over levekår i Oslo sine bydeler, som jeg drøftet opp mot funn fra utvalgt litteratur og teori, for å forstå dynamikken i korrelasjonene bedre og for å få frem en konklusjon med flere nyanser. Jeg kom ikke frem til en entydig konklusjon da mange faktorer spiller inn for betydningen relativ fattigdom har for barn og unge med innvandrerbakgrunn som vokser opp i risikoutsatte bydeler i Oslo. På den ene siden tyder det på at lavinntekt fører med seg negative konsekvenser for hvilken bydel en familie bosetter seg. Med dårlig økonomi er sannsynligheten for at en bosetter seg på Øst-kanten i Oslo stor, og segregasjon tyder på en opphopning en rekke uheldige levekår i Alna, Stover, Søndre Nordstrand og Grorud, der innvandrere med kort botid er overrepresentert.

Konsekvensene av å vokse opp i et risikoutsatt boligområde visste seg å kunne slå negativt ut på både interne og eksterne forhold ved nabolaget. I tillegg kan det tyde på at det reduserer mulighetene for barn og unge, etter perspektivet til Bourdieu, at hvilken klasse du er født inn i, og hvilke kapitaler en klarer å tilegne seg i oppveksten, har betydning for sjansene i livet. Eksterne forhold tyder på å forsterke disse tendensene ved at utsatte nabolag kan føre med seg negative konsekvenser i form av dårligere kvalitet og redusert tilgjengelighet på lokale institusjonelle organisasjoner og stigmatisering av de utsatte områdene. Nabolaget ser dermed ut til å føre med seg dårligere tilbud for barn og unge, og for foreldrenes tilknytning til arbeidsmarkedet.

Lavinntekt, nabolag og husstandens materielle standard ser ut til å virke negativt inn på sekundærsosialiseringen til barn og unge. Det tyder på at en stor andel innvandrerbarn er utenfor når det gjelder fritidsaktiviteter og muligheten til å ha med venner hjem, som kan være økonomisk betinget og en stor belastning for barn og unge. I tillegg visste funn hos Strand og Kindt (2019) at nabolaget kan virke negativt inn på hvordan barn og unge klarer seg på skolen, og at drop-outs fra videregående skole er tendenser i bydelene Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud der store deler av befolkningen har innvandrerbakgrunn. Skolen blir sett på som en viktig del av barn og unges liv for å lære viktige ressurser som kunnskap og kompetanse og som et kriminalitetsforebyggende tiltak. Drop-outs i bydelene Alna, Stovner, Søndre Nordstrand og Grorud viser seg å korrelere med en økt andel lovbrudd blant unge under 18 år på Øst-kanten.

På en annen side indikerte levekårsindikatoren til Oslo kommune på en mindre korrelasjon mellom bydeler med mange innvandrere bosatt, og levekårsutfordringer som en finner bydelene St. Hanshaugen og Frogner. Dette drøftet jeg opp mot teorien om etnisk kapital. Kapitalen som barn og unge med innvandrerbakgrunn kan ha, viser seg å kunne være en beskyttende side, der den etniske bakgrunnen heller mot en ressurs, fremfor en utfordring. Hvem en sammenligner seg med kan derfor være viktig for å forstå hvorfor barn og unge med innvandrerbakgrunn var mindre tilbøyelige med å oppgi at de var fattige. I tillegg til at barn med innvandrerbakgrunn hadde en annen holdning enn norske barn og unge uten migrasjonserfaring. Det er beskrevet som en «stå-på-holdning» som er knyttet til foreldrenes innsats for å få barna til å gjøre det bra på skolen. Selv om oddsene for å gjøre det bra på skolen for barn og unge med innvandrerbakgrunn fra risikoutsatte bydeler kan se ut til å være dårligere, virker etnisk og kulturell kapital som en betydelig faktor for at en del innvandrere tar høyere utdanning. I tillegg til at de scorer bedre «høy utdanning» på levekårsindikatoren til Oslo kommune, fremfor andre bydeler der innvandrerbakgrunn så ut til å korrelere med en rekke levekårsutfordringer.

I tillegg tok jeg for meg den subjektive opplevelsen av fattigdom som virker avgjørende for hvordan barn og unge opplever relativ fattigdom etter hvor en bor, hvem en omgås med i dagliglivet og hvem en opplever det er naturlig å sammenligne seg med. Det tyder på at ressurser

fra det sosiale nettverket og opplevelsen av tilhørighet er en viktig faktor som gjør at mange klarer seg bra i «utsatte» bydeler til tross for opphopning av uheldige levekår og dårligere levestandard.

Dermed tyder mye på at relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo kan føre meg seg betydelige og alvorlige konsekvenser for barn og unge med innvandrerbakgrunn, men at det i tillegg er andre faktorer som også spiller inn og som er avgjørende. Hvem en sammenligner seg med, foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn, hvem en omgås med, hvor en bor og hvor en kommer fra.

6.2 Oppsummering

Gjennom denne oppgaven har jeg brukt litteraturstudie som metode for å belyse problemstillingen. Jeg så denne metoden som god ved at jeg fikk belyst flere nyanser ved «hva slags betydningen det har for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte deler i Oslo?». Det som ble en utfordring med denne metoden er at det var lite og eldre forskning på levekårene til barn og unge med innvandrerbakgrunn. I tillegg er den utvalgte litteraturen sekundærdata, som kan være en ulempe ved at budskapet kan gå tapt underveis i prosessen. Samtidig ser det også ut til at det er mangelfull forskning på suksesshistorier og den selvopplevde erfaringen mange kan ha av å vokse opp i det som anses som å være «risikoutsatte» bydeler i Oslo.

Med bakgrunn i problemstillingen: «Hva slags betydning har det for barn og unge med innvandrerbakgrunn å vokse opp i relativ fattigdom i risikoutsatte bydeler i Oslo?», har jeg ved bruk av teori, ulike rapporter og artikler kommet frem til en konklusjon med flere nyanser. Det positive med å få frem ulike nyanser av undersøkelsen i problemstillingen er at det gir en oversikt over forskningsfeltet og et helhetsbilde av temaet. Det negative kan være at jeg ikke har fått dyp nok innsikt i temaet og dermed kan ha oversett viktige elementer. Undersøkelsesprosessen har likevel gitt et helhetlig bilde av tematikken, og til tross for å ha drøftet frem både positive og negative sider, tyder det likevel på at det er mange barn og unge som vokser opp i relativ fattigdom. Dette kan som vi har sett resultere i alvorlige konsekvenser for barn og unge på flere områder i livene deres. Fattigdom blant barn og unge med innvandrerbakgrunn vil jeg si er et alvorlig problem, svært mange opplever det og det har pågått i lang tid. Dette burde prioriteres og forebygges da barn og unge er en viktig ressurs for fremtiden, og fordi de skal vokse opp til å bli den beste versjonen av seg selv.

Jeg har gjennom denne oppgaven fått et bredere perspektiv og forståelse av hva slags vesentlig betydning lavinntekt og bosted kan ha for barn og unge med innvandrerbakgrunn. Denne

erfaringen og disse refleksjonene er unik kunnskap som jeg vil ta med meg videre som sosionom i møte med mennesker med flerkulturell bakgrunn og i forskjellige livssituasjoner.

Referanseliste

- Bhuller, M. & Brandsås, E. (2013). *Fattigdomsdynamikk blant innvandrere – en empirisk analyse for perioden 1993-2011* (SSB rapport 40/2013). Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/attachment/138814?ts=14134c8fc28>
- Brattbakk, I. & Andersen, B. (2017) *Oppvekststedets betydning for barn og unge. Nabolaget som ressurs og utfordring* (AFI-rapport 02/2017). Hentet fra <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/AFI/Publikasjoner-AFI/Oppvekststedets-betydning-for-barn-og-unge>
- Bufdir. (2020, 5. mars). *Barn i lavinntektsfamilier*. Hentet fra: https://bufdir.no/Familie/Fattigdom/Ny_Barnefattigdom_i_Norge/
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS (6.utg).
- Dybvig, S., Johannessen, J. O., Kjær, R., Lyngstad, G. & Thorsen, G. B. (2004). *Stigma-antistigma: Stigmatisering av mennesker med psykiske lidelser og hvordan stigma bekjempes*. Stavanger: Stiftelsen psykiatrisk opplysning
- Fløtten, T., Hansen, I.L.S., Grødem, A.S., Grønningsæter, A. B. & Nilsen, R.A. (2011). *Kunnskap om fattigdom i Norge. En oppsummering*. (FAfo-rapport No. 21). FAFO. Hentet fra <https://bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00001250>
- FN. (2019). *Lykkeindeks*. Hentet fra <https://www.fn.no/Statistikk/Lykkeindeks>
- FO (2015) *Yrkesetiske grunnlagsdokument - for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Hentet fra <https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- FO. (2015, 17. juli). *Kommentar: Barn som lever i fattigdom*. Hentet fra <https://www.fo.no/nyhetsarkiv/kommentar-barn-som-lever-i-fattigdom-article1019-28.html>
- Frønes, I. (2018). *Den krevende barndommen: Om barndom, sosialisering og politikk for barn* (1.utg.). Oslo: Cappelen Damm As

- Frønes, I., & Strømme, H. (2010). *Risiko og marginalisering: Norske barns levekår i kunnskapssamfunnet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Frønes, I. & Strømme, H. (2014). *Risiko og marginalisering: Norske barns levekår i kunnskapssamfunnet* (2.utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Hutchinson, G. S., & Oltedal, S. (2017). *Praksisteorier i sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hyggen, C., Brattbakk, I. & Borgeraas, E. (2018). *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier: En kunnskapsoppsummering* (Nova-rapport 11/2018). Hentet fra <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2018/Muligheter-og-hindringer-for-barn-i-lavinntektsfamilier>
- Jacobsen, D. P. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: Innføring i metode for helse- og sosialfagene* (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Khazaleh, L. (2019). *Etnisk kapital viktigere enn klasse*. UIO: Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Hentet fra <https://www.sv.uio.no/iss/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2014/etnisk-kapital-viktigere-enn-klasse.html>
- Omholdt, E. L. (red.). (2019). *Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2019* (SSB rapport 33/2019). Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/attachment/401236?ts=16e12ba0ff0>
- Oslo kommune. (2020, 22. april). *Levekårsindikator* (Statistikk). Hentet fra <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/alle/levekkaar/>
- Pettersen, O. M., & Sletten, M. A. (2018). *Å ha lite der de fleste har mye*. Tidsskrift for ungdomsforskning, 18(2), 139-170. Hentet fra <https://journals.hioa.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/3168>
- Øia, T., Grødem, A.S. & Krange, O. (2006). *Fattige innvandrerbarn* (NOVA rapport 16/2006). Hentet fra http://www.nova.no/asset/2377/1/2377_1.pdf
- Ruud, M. E. & Vestby, G. M. (2011) *Utvikling av Søndre Nordstrand : Deltakelse og medvirkning fra innbyggerne* (NIBR-rapport 19). Hentet fra https://www.bjorndal.no/download/offentlige_publikasjoner/NIBR-rapport-2011-19.pdf
- Strand, A.H. & Kindt, M. T. (2019). *Unge i utsatte boområder- en kunnskapsoversikt* (Fafo-Rapport 24/2019). Hentet fra <https://www.fafo.no/images/pub/2019/10314.pdf>

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgåve

BSV5-300 Bacheloroppgåve

Predefinert informasjon

Startdato:	13-05-2020 13:17	Termin:	2020 VÅR
Slutt dato:	20-05-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 BSV5-300 1 BO 2020 VÅR		
Intern sensor:	Magne Eikås		

Deltaker

Navn:	Sofie Meilegård Arnesen
Kandidatnr.:	343
HVL-id:	573619@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10800	Inneholder besvarelsen	Nei
Egenerklæring *:	Ja	konfedensielt	
		materiale?:	

Jeg bekrefter at jeg har ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei